

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
DEPARTAMENT HANDLU I USŁUG

***METODOLOGIA OSZACOWANIA
MIĘDZYNARODOWEGO HANDLU USŁUGAMI
WEDŁUG CECH PRZEDSIĘBIORSTWA (STEC)***

(opracowanie eksperymentalne)

Warszawa, luty 2016 r.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach umowy o dotację Komisji Europejskiej

Wprowadzenie

W ramach prac rozwojowych prowadzonych w obszarze statystyki międzynarodowego handlu usługami Departament Handlu i Usług zrealizował projekt, którego celem był rozwój metodologii oszacowania informacji na temat międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa (services trade by enterprise characteristics – STEC). Projekt prowadzony był przy współfinansowaniu Komisji Europejskiej i realizowany także przez inne kraje Unii Europejskiej. Umożliwiło to uzyskanie zestawów informacji opracowanych według jednolitej metodologii. Jest to szczególnie istotne ze względu na fakt, że zgodnie z projektem Ramowego Rozporządzenie Integrującego Statystykę Gospodarczą (FRIBS) zakres danych oszacowanych w ramach przeprowadzonej akcji będzie stanowić obowiązkowy zestaw informacji transmitowanych do Eurostatu przez kraje członkowskie Unii Europejskiej.

Zestawy danych naliczone eksperymentalnie na potrzeby realizowanego projektu zostały przekazane do Eurostatu jako oczekiwane rezultaty podjętej akcji. Dane te będą stanowić wkład do prac analitycznych prowadzonych na forum międzynarodowym (Eurostat, OECD), których celem będzie m.in. przegląd zależności gospodarczych występujących pomiędzy krajami, czy też poszczególnymi sektorami działalności w gospodarce światowej. Szczególna uwaga będzie poświęcona identyfikacji łańcuchów wartości dodanej, które powstają w wyniku nieustannie zachodzących procesów globalizacji.

Opracowanie *Metodologia oszacowania międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa (STEC)* wyszczególnia prace zrealizowane w ramach projektu oraz źródła danych wykorzystane przy naliczeniu tablic. Materiał zawiera także metadane opisujące zestawy oszacowanych danych. W odrębnym pliku załączone zostały zestawy tablic z danymi opracowanymi eksperymentalnie dla roku 2011.

Niniejsze opracowanie zawiera wyniki prac, które mają charakter eksperymentalny i nie stanowią oficjalnych danych statystycznych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny.

1) Wstęp

Handel zagraniczny rozumiany jako saldo przepływu dochodów między rezydentami i nierezydentami stanowi, oprócz konsumpcji, inwestycji i wydatków państwa na zakup dóbr, część produktu narodowego brutto (PNB). Opracowanie danych o tym zjawisku w sposób bardziej kompleksowy pozwoli na lepsze zrozumienie wpływu handlu zagranicznego na rozwój gospodarczy, zatrudnienie oraz niezależność gospodarczą poszczególnych państw.

Rosnące zapotrzebowanie na dane o handlu zagranicznym obliguje instytucje krajowe i międzynarodowe odpowiedzialne za pozyskiwanie, opracowywanie i publikację danych statystycznych do tworzenia coraz to nowych zestawień tych danych w celu pełniejszego odzwierciedlenia sytuacji gospodarczej poszczególnych krajów bądź ich grup. Przykładem takich nowych układów jest zestaw danych o handlu zagranicznym towarami według cech przedsiębiorstwa (TEC¹). W ramach statystyki międzynarodowego handlu usługami takie zadanie ma spełniać projekt *Services trade by enterprise characteristics* (STEC). Zarówno dane wynikowe otrzymane w ramach prac nad TEC, jak i STEC stanowią pierwszy istotny krok w kierunku integracji statystyki handlu międzynarodowego ze statystyką przedsiębiorstw. Plany dotyczące sporządzania tablic STEC stanowią jedną z 7 propozycji opisanych w projekcie SIMSTAT², który będzie stanowił integralną część wytycznych Ramowego Rozporządzenia Integrującego Statystykę Gospodarczą (FRIBS³).

2) Cel projektu

Celem projektu *Metodologia oszacowania międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa (STEC)*, realizowanego przez Główny Urząd Statystyczny w ramach umowy o dotację Komisji Europejskiej, było oszacowanie danych pochodzących ze statystyki międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa (STEC), jak ma to miejsce w przypadku statystyki handlu zagranicznego (TEC¹). Projekt miał charakter badawczy, w ramach którego autorzy mieli za zadanie wypracowanie metodologii oszacowania danych o międzynarodowym handlu usługami według cech przedsiębiorstwa.

¹ Trade by enterprise characteristics

² Single Market Statistics (<http://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-advisory-committee-esac/activities/opinions>)

³ Framework Regulation Integrating Business Statistics (<http://ec.europa.eu/eurostat/about/opportunities/consultations/fribs>)

Cele szczegółowe projektu były dwojakie:

- a) stworzenie niezbędnych warunków technicznych do połączenia mikro-danych z zakresu statystyki międzynarodowego handlu usługami z rejestrem przedsiębiorstw i/lub innymi źródłami danych,
- b) opracowanie baz danych z zakresu międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa (STEC).

Projekt był przeprowadzony w dwóch etapach, w ramach których zrealizowano następujące prace:

- 1) prace metodologiczne: dokonano oceny możliwości pozyskania danych potrzebnych do opracowania tablic STEC oraz stworzono zbiór połączonych mikro-danych pochodzących z badania o międzynarodowym handlu usługami z rejestrem przedsiębiorstw oraz oceniono jakość otrzymanych danych.
- 2) oszacowanie danych stanowiących wkład do tablic STEC.

3) Źródła danych

W trakcie oszacowywania danych stanowiących wkład do tablic wynikowych STEC wykorzystano następujące źródła informacji:

- badanie kwartalne i roczne *Międzynarodowy handel usługami* za 2011 rok,
- Baza Jednostek Statystycznych (BJS) dla informacji o przedsiębiorstwach z zakresu podstawowego rodzaju działalności, liczby pracujących oraz formy własności dla stanu na rok 2011,
- badanie roczne *Grupy przedsiębiorstw* za 2011 rok w zakresie uzupełnienia informacji o formie własności.

4) Opis metadanych

W wyniku prowadzonych prac opracowano tablice wynikowe STEC dla Polski za 2011 rok (załącznik 1). Wykazane w nich oszacowane wartości obrotu w międzynarodowym handlu usługami zostały opracowane według następujących zmiennych:

- a) rodzaju podstawowej działalności (PKD 2007) oraz klasy wielkości (tablice 1.1-1.6),
- b) rodzaju podstawowej działalności (PKD 2007) oraz rodzaju usługi (EBOPS 2002) (tablice 2.1 – 2.6),
- c) rodzaju podstawowej działalności (PKD 2007) oraz formy własności (tablice 3.1 – 3.6),

- d) rodzaju podstawowej działalności (PKD 2007) (na poziomie sekcji i działów) (tablice 4.1 – 4.6),
- e) klasy wielkości oraz rodzaju usługi (EBOPS 2002) (tablice 5.1 – 5.2),
- f) formy własności oraz rodzaju usługi (EBOPS 2002) (tablice 6.1 – 6.2).

Wszystkie w/w tablice zostały opracowane w podziale na eksport usług ogółem oraz import usług ogółem, przy czym układy a) – d) dodatkowo zawierają podział każdego kierunku handlu na:

- kraje i organizacje międzynarodowe Unii Europejskiej (w UE) oraz
- kraje i organizacje międzynarodowe spoza Unii Europejskiej (poza UE) (tablice 1.1 – 1.4, 2.1 – 2.4, 3.1 – 3.4, 4.1 – 4.4).

Do krajów i organizacji europejskich zostały zaliczone wszystkie kraje członkowskie UE, tj. Austria (AT), Belgia (BE), Bułgaria (BG), Cypr (CY), Czechy (CZ), Dania (DK), Estonia (EE), Finlandia (FI), Francja (FR), Grecja (EL), Hiszpania (ES), Holandia (NL), Irlandia (IE), Litwa (LT), Luksemburg (LU), Łotwa (LV), Malta (MT), Niemcy (DE), Portugalia (PT), Rumunia (RO), Słowacja (SK), Słowenia (SI), Szwecja (SE), Węgry (HU), Wielka Brytania (UK), Włochy (IT) oraz wszystkie instytucje, organizacje i organy Unii Europejskiej.

Tablice 5.1 – 6.2 zawierają informację o łącznej wartości eksportu i importu usług w międzynarodowym obrocie ze wszystkimi krajami-partnerami oraz instytucjami, organizacjami i organami międzynarodowymi.

W opracowanych tablicach przyjęto następujące poziomy agregacji danych według:

- 1) rodzaju działalności (PKD 2007) sekcje: A-B, C, D-E, F, G, H, J (w tym grupy: 58-60, 61, 62-63), K, M (w tym grupy: 69-71, 72, 73-75), N, Pozostałe (I, L, O-U – w tym również dane o podróżach zagranicznych i usługach rządowych) (poziom agregacji nie dotyczy tablic 4.1-4.6, 5.1-5.2 i 6.1-6.2),
- 2) liczby pracujących: 0-49, 50-249 oraz 250 i więcej pracujących,
- 3) rodzaju usługi (zgodne z klasyfikacją EBOPS 2002):
 - Transport,
 - Usługi pocztowe i telekomunikacyjne, w tym:
 - Usługi pocztowe i kurierskie,
 - Usługi telekomunikacyjne,

- Usługi budowlane,
- Usługi ubezpieczeniowe,
- Usługi finansowe,
- Usługi informatyczne i informacyjne, w tym:
 - Usługi informatyczne,
 - Usługi informacyjne,
- Honoraria i opłaty licencyjne,
- Pozostałe usługi gospodarcze, w tym:
 - Pośrednictwo handlowe i inne usługi związane z handlem,
 - Usługi leasingu operacyjnego,
 - Usługi prawne, księgowość, doradztwa w zakresie zarządzania i public relations,
 - Reklama, badanie rynku i sondaże opinii publicznej,
 - Usługi badawczo-rozwojowe,
 - Usługi architektoniczne, inżynierskie i pozostałe usługi techniczne,
 - Pozostałe usługi gospodarcze, profesjonalne i techniczne: agregat „Usługi rolnicze, wydobywcze i przetwórstwo na miejscu” + „Pozostałe usługi gospodarcze” + „Usługi pomiędzy przedsiębiorstwami powiązаныmi, gdzie indziej niewymienione”,
- Usługi kulturalne i rekreacyjne oraz
- Pozostałe (w tym: Podróże zagraniczne, Usługi rządowe, gdzie indziej niewymienione)

4) form własności: własność krajowa, własność zagraniczna.

Dane wykazane w poszczególnych tablicach w kolumnie *Nieznane* zawierają wartości doszacowane wynikające z niedopełnienia obowiązku sprawozdawczego oraz koszty transportu zawarte w wartości importowanych towarów (tylko w tablicach dotyczących importu).

W tablicy 4.5 *Wartość międzynarodowego handlu usługami według rodzaju podstawowej działalności (PKD 2007)*, oprócz wartości eksportu ogółem, zamieszczone zostały wskaźniki intensywności eksportu usług (w %) oraz intensywności importu usług (w %) przedstawione odpowiednio jako wartość eksportu i importu usług w całkowitej wartości

obrotów podmiotów, które dopełniły obowiązku sprawozdawczego z tytułu badania *Międzynarodowy handel usługami*.

Tablice zostały naliczone w tys. PLN (bez miejsc po przecinku). We wszystkich opracowanych tablicach zastosowano następujące zasady oznaczania:

- tajemnica pierwotna i wtórna zostały oznaczone jako puste komórki,
- w przypadku, gdy zjawisko nie występowało bądź wartość usługi była mniejsza niż 1 000 PLN i nie objęta żadnym rodzajem tajemnicy statystycznej - w komórkach wstawiono wartość „0” (zero).

5) Podsumowanie

Prace realizowane w ramach projektu *Metodologia oszacowania międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa (STEC)*, pozwoliły na rozpoznanie możliwości pozyskania danych niezbędnych do uzupełnienia tablic STEC, ale przede wszystkim na opracowanie metodologii oszacowania danych niezbędnych do zasilenia tych tablic oraz określenie wszystkich trudności i zagrożeń, które mogą pojawić się w trakcie realizacji prac. Dodatkową korzyścią z projektu było rozpatrzenie możliwości publikowania danych o zjawisku międzynarodowego handlu towarami i usługami w Polsce według podstawowych cech przedsiębiorstwa, co będzie mogło skutkować lepszym zaspokojeniem potrzeb informacyjnych wielu grup interesariuszy (np. środowiska naukowe).

Przewiduje się, że po zakończeniu prac związanych z przeprowadzonym projektem oraz sfinalizowaniu prac legislacyjnych na poziomie europejskim dane na temat międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa zostaną wprowadzone do planu regularnego opracowywania danych przez polską statystykę publiczną.